

การปรับปรุงประสิทธิภาพระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง
กรณีศึกษา สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล
Improvement and Design of a Inventory Management System:
A Case Study from the Institute for Innovative Learning, Mahidol University

พิชามณูช กาลง*

Pichamon Kalong*

สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล*

Institute for Innovative Learning, Mahidol University*

(Received: December 26, 2020; Revised: March 8, 2021; Accepted: January 29, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาของระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง และ 2) เพื่อออกแบบระบบบริหารวัสดุสำรองคลังของสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ คือ รายงานการใช้วัสดุสำรองคลังของสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปีงบประมาณ 2554-2562 แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและวิเคราะห์ระบบงานเดิม เครื่องมือที่ใช้ คือ การเขียนแผนภาพระบบการทำงาน (Diagram) วิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการรวบรวมปัญหา อุปสรรค จากนั้นนำสภาพปัญหาระบบงานวัสดุมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภาพระบบการทำงาน (Diagram) ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ประสิทธิภาพระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง วิเคราะห์ประสิทธิภาพด้วย ABC-FSN-HML Matrix Analysis และ ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบและพัฒนาระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง โดยนำการวิเคราะห์แบบ ABC-FSN-HML Matrix Analysis มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบระบบบริหารวัสดุสำรองคลังให้มีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพปัญหาวัสดุสำรองคลังส่วนใหญ่เป็นวัสดุสำรองคลังประเภทที่มีความสำคัญน้อย (C) และเป็นวัสดุสำรองคลังที่มีอัตราการหมุนเวียนเพื่อใช้งานระดับต่ำ (N) และยังพบว่าวัสดุสำรองคลังส่วนใหญ่เป็นวัสดุสำรองคลังราคาถูก (L)

2. ระบบบริหารวัสดุสำรองคลังที่ได้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) การกำหนดวิธีการควบคุมใหม่ โดย 1.1) กำหนดสัญลักษณ์บ่งบอกความสำคัญ (A : วัสดุสำรองคลังที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง B : วัสดุสำรองคลังที่มีความสำคัญปานกลาง C : วัสดุสำรองคลังที่มีความสำคัญน้อย) 1.2) กำหนดสัญลักษณ์บ่งบอกการใช้งาน (F : วัสดุสำรองคลังที่มีการหมุนเวียนใช้งานสูง S : วัสดุสำรองคลังที่มีการหมุนเวียนใช้งานปานกลาง N : วัสดุสำรองคลังที่มีการหมุนเวียนใช้งานต่ำ) และ 1.3) กำหนดสัญลักษณ์บ่งบอกราคา (H : วัสดุสำรองคลังที่มีราคาแพง M : วัสดุสำรองคลังที่มีราคาปานกลาง L : วัสดุสำรองคลังที่มีราคาถูก) และ 2) กำหนดมาตรฐานใหม่ในการควบคุมวัสดุสำรองคลังในคลังวัสดุ คือ จัดสัดส่วนของพื้นที่คลังวัสดุ ร้อยละ 50 เพื่อจัดเก็บวัสดุสำรองคลังกลุ่มที่มีการหมุนเวียนใช้งานปานกลางและหมุนเวียนใช้งานต่ำ ร้อยละ 10 จัดไว้สำหรับเก็บวัสดุสำรองคลังกลุ่มซึ่งมีการหมุนเวียนใช้งานสูง และร้อยละ 40 เป็นพื้นที่สนับสนุนและทางเดินสำหรับผู้ปฏิบัติงาน

คำสำคัญ : คลังวัสดุ การบริหารวัสดุสำรองคลัง มหาวิทยาลัยมหิดล

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: pichamon.kal@mahidol.edu เบอร์โทรศัพท์ 02-441-9734)

Abstract

This action research aimed to: 1) analyze current problems of an inventory management system, and 2) design the inventory management system for a warehouse at the Institute for Innovative Learning of Mahidol University. Data were collected from the fiscal years 2011-2019. Study was divided into 3 steps. Step 1 was an analysis of the current work system, using a working system diagram as an instrument. Step 2 was an analysis of the inventory management system using ABC-FSN-HML Matrix Analysis. And step 3 was a design and development of an efficient inventory management system by applying the ABC-FSN-HML Matrix Analysis.

Results of study showed as follows.

1. Most inventory materials were in group C (Low-priority stock) with a low circulate (N), and low price (L).

2. The new inventory management system consisted in the setting of a new control method, using symbols (A: High-priority stock reserves, B: Medium-priority stock, C: Low-priority stock, F: High- circulate, S: Medium- circulate, N: Low- circulate, H: High-Price, M: Medium-Price, L: Low-Price), and creating a new standard for controlling stockpiles, including 50 percent of the area for materials storage that was in a Medium-circulate and Low-circulate, 10 percent of the area for High-circulate, and 40 percent used as supporting area and corridors for workers.

Keywords: Warehouse, Inventory Management System, Mahidol University

บทนำ

การบริหารคลังวัสดุสำรองคลังของหน่วยงานภาครัฐนั้นมีความแตกต่างกับภาคเอกชนเป็นอย่างมาก โดยการบริหารวัสดุภาครัฐนั้นเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือวัสดุภาครัฐ เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่ใช้เงินภาษีของประชาชนในการจัดซื้อ การบริหารวัสดุจึงต้องมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ โดยพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 กำหนดไว้ในหมวดที่ 13 ว่าด้วยการบริหารวัสดุ โดยหน่วยงานของภาครัฐต้องมีการจัดให้มีการควบคุมและดูแลวัสดุที่อยู่ในความครอบครองให้มีการใช้และการบริหารวัสดุที่เหมาะสม คุ่มค่า และเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐให้มากที่สุด ซึ่งการบริหารวัสดุนี้ยังรวมถึงการเก็บรักษา การบันทึก การเบิกจ่าย การยืม การตรวจสอบ การบำรุงรักษา และการจำหน่ายวัสดุให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด (พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560, 2560) ซึ่งในการปฏิบัติงานของนักวิชาการพัสดุเมื่อได้รับมอบวัสดุหรือสินค้าแล้ว จะต้องเก็บรักษาวัสดุหรือสินค้าให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัย และให้ครบถ้วนถูกต้องตรงตามบัญชีหรือทะเบียนการเบิกจ่ายวัสดุ หากมีการเบิกวัสดุต้องผ่านกระบวนการเบิกจ่าย โดยผ่านหัวหน้างานที่ต้องการใช้วัสดุนั้น ๆ เป็นผู้เบิก และในการจ่ายวัสดุของนักวิชาการพัสดุจะต้องจ่ายโดยหัวหน้าหน่วยพัสดุที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมวัสดุ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายแต่งตั้งจากหัวหน้าหน่วยงานเป็นหัวหน้าหน่วยพัสดุเป็นผู้ส่งจ่ายวัสดุเท่านั้น จากนั้นนักวิชาการพัสดุเป็นผู้ที่จ่ายวัสดุจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของใบเบิกและเอกสารประกอบแล้วลงบัญชี หรือทะเบียนคุมวัสดุทุกครั้งที่มีการจ่าย และเก็บใบเบิกจ่ายไว้เป็นหลักฐานด้วย (กระทรวงการคลัง, 2560)

ปัจจุบันระบบงานบริหารวัสดุสำรองคลังของสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ ยังพบว่า มีข้อบกพร่องอยู่บางประการ อาทิเช่น จากรายงานผลการดำเนินงานตรวจสอบทานการบริหารวัสดุ พบว่า การควบคุมวัสดุสำรองคลัง การเบิก-จ่ายวัสดุสำรองคลังไม่ถูกต้องครบถ้วน ผู้เบิกวัสดุสำรองคลังมีเบิกวัสดุสำรองคลังโดยไม่ผ่านผู้บังคับบัญชาระดับต้น ทำให้มีการเบิกวัสดุไปใช้เกินความจำเป็น ส่งผลให้การสั่งซื้อวัสดุไม่สอดคล้องกับจำนวน

คงเหลือในคลังวัสดุเพราะมีการสั่งซื้อวัสดุเพิ่ม ผู้วิจัยในฐานะนักวิชาการพัสดุที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารคลังวัสดุของส่วนงานให้มีประสิทธิภาพ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาของระบบงานวัสดุของสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อนำมาออกแบบและพัฒนาการปรับปรุงระบบงานคลังวัสดุ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารวัสดุของสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์วิจัย

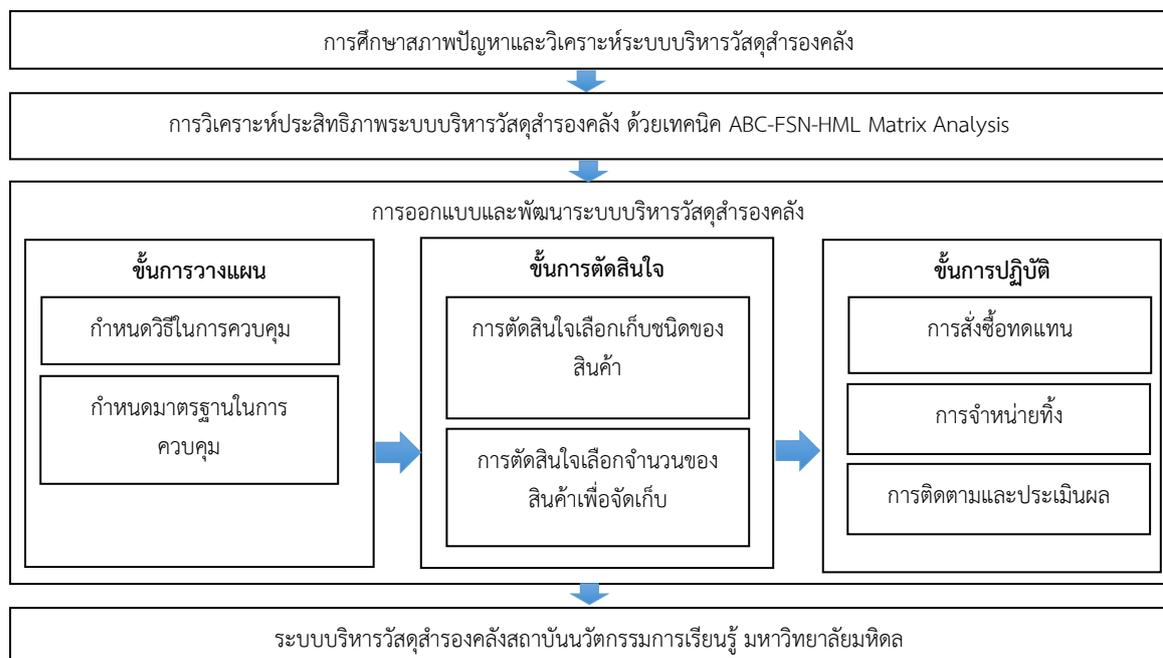
1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาของระบบบริหารวัสดุสำรองคลังของสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล
2. เพื่อปรับปรุงระบบบริหารวัสดุสำรองคลังของสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล ทราบถึงสภาพปัญหาของระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง และนำสภาพปัญหาจากการวิจัยมาบริหารวัสดุสำรองคลังได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และพร้อมสนับสนุนงานด้านพัสดุให้สามารถขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์ของสถาบัน และของมหาวิทยาลัยมหิดล
2. มีระบบบริหารวัสดุสำรองคลังของสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีประสิทธิภาพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
3. เป็นข้อมูลอันเป็นประโยชน์ให้กับผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนา นโยบายการบริหารพัสดุที่มีประสิทธิภาพในสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนทุกส่วนงานในมหาวิทยาลัยมหิดล

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อบริหารจัดการแก้ไขปัญหาโดยการพัฒนาระบบที่ดีขึ้นมาใหม่ ผู้วิจัยเริ่มต้นจากการศึกษาสภาพปัญหาและวิเคราะห์ระบบงานเดิม จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ประสิทธิภาพระบบบริหารวัสดุสำรองคลังโดยการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค ABC-FSN-HML Matrix Analysis จากนั้นผู้วิจัยจะนำผลการวิเคราะห์มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบและพัฒนาระบบบริหารวัสดุสำรองคลังให้มีประสิทธิภาพ แสดงเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ โดยผู้วิจัยใช้ชุดข้อมูลรายงานการเคลื่อนไหวของวัสดุสำรองคลังของสถาบันวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 ถึงปีงบประมาณ 2562 โดยผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนินการวิจัยในรูปแบบ วิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อมุ่งหวังแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการพัฒนา ระบบที่ดีขึ้นมาใหม่

ขั้นตอนการศึกษาวิจัย แบ่งออกเป็น ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและวิเคราะห์ระบบงานเดิม เครื่องมือวิจัย คือ การเขียนแผนภาพระบบการทำงาน (Diagram) ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางเทคนิค โดยดำเนินการรวบรวมปัญหา อุปสรรค จากนั้นนำสภาพปัญหาในระบบบริหารวัสดุสำรองคลังมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภาพระบบการทำงาน (Diagram)

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง เครื่องมือวิจัย คือ การวิเคราะห์ประสิทธิภาพด้วย ABC-FSN-HML Matrix Analysis

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบและพัฒนาระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง ผู้วิจัยจะดำเนินการนำผลการวิเคราะห์ ABC-FSN-HML Matrix Analysis มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบและพัฒนาระบบบริหารวัสดุสำรองคลังให้มีประสิทธิภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. โครงการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนของมหาวิทยาลัยมหิดล

2. ผู้วิจัยศึกษาและทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารวัสดุสำรองคลัง

3. กำหนดชุดข้อมูลที่ใช้ศึกษา คือ ชุดข้อมูลรายงานการเคลื่อนไหวของวัสดุสำรองคลังของสถาบันวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 ถึงปีงบประมาณ 2562 จากนั้นนำมาจัดหมวดหมู่ข้อมูล คัดแยกข้อมูลที่ต้องการใช้ วิเคราะห์คำนวณและเปลี่ยนแปลงข้อมูลเพื่อให้ได้ชุดข้อมูลที่เหมาะสมแก่การวิเคราะห์

4. ดำเนินการวิเคราะห์ชุดข้อมูลด้วยเทคนิค ABC-FSN-HML Matrix Analysis

5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่จัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลทั้งหมดตามขั้นตอนการวิจัย

6. สรุปผลการวิจัย และจัดทำรายงานการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้เทคนิคการเขียนแผนภาพระบบการทำงาน (Diagram)

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ประสิทธิภาพระบบงานเดิม ซึ่งการวิเคราะห์ประสิทธิภาพนั้นมีตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความประหยัด หรือคุ่มค่า (ประหยัดต้นทุน ประหยัดทรัพยากร ประหยัดเวลา) ความทันเวลา และมีคุณภาพ (ทั้งกระบวนการ ได้แก่ Input Process และ Output) โดยใช้แนวทางการวิเคราะห์ปัญหาประสิทธิภาพด้วย ABC-FSN-HML Matrix Analysis มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ABC Analysis เพื่อใช้วิเคราะห์ความมีคุณภาพของระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง (Kubasakova, & Poliakova, & Kobanova, 2015) การวิเคราะห์ที่ใช้ค่าเฉลี่ย ความถี่ และร้อยละ

A หมายถึง สินค้าที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

B หมายถึง สินค้าที่มีความสำคัญปานกลาง

C หมายถึง สินค้าที่มีความสำคัญน้อย

FSN Analysis เพื่อใช้วิเคราะห์ความทันเวลาในการหมุนเวียนเบิกใช้งานของระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง (Palanisamy, & Ranganathan, 2017) การวิเคราะห์ที่ใช้ค่าเฉลี่ย ความถี่ และร้อยละ

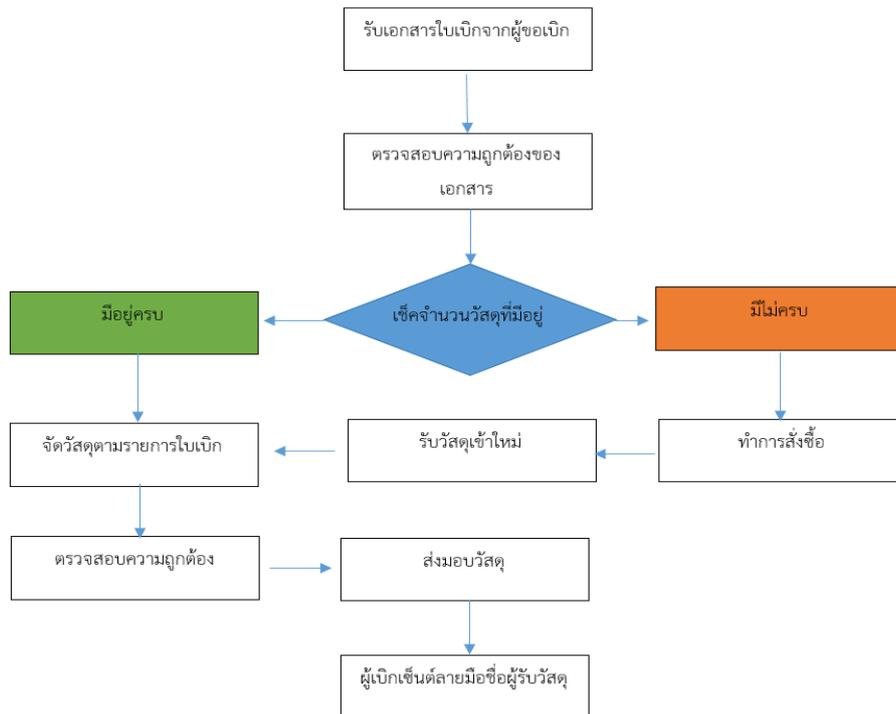
F หมายถึง สินค้าที่มีการหมุนเวียนใช้งานสูง

S หมายถึง สินค้าที่มีการหมุนเวียนใช้งานปานกลาง
N หมายถึง สินค้าที่มีการหมุนเวียนใช้งานต่ำ
HML Analysis เพื่อใช้วิเคราะห์ความประหยัดหรือความคุ้มค่าของระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง (Bhadiyadra, 2018) การวิเคราะห์ที่ใช้ค่าเฉลี่ย ความถี่ และร้อยละ
H หมายถึง สินค้าที่มีราคาแพง
M หมายถึง สินค้าที่มีราคาปานกลาง
L หมายถึง สินค้าที่มีราคาถูก
ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบและพัฒนาระบบบริหารคลังวัสดุสำรองคลังให้มีประสิทธิภาพ โดยนำเสนอวิธีการควบคุม และกำหนดมาตรฐานใหม่ โดยผู้วิจัยจะนำเสนอในเชิงอภิปราย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษสามารถแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารวัสดุสำรองคลังของสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล

ภาพ 2 แสดงขั้นตอนการเบิกจ่ายวัสดุสำรองคลัง

ในขั้นตอนการวิเคราะห์สภาพปัญหา พบว่า ที่ผ่านมาระบบบริหารวัสดุสำรองคลังสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล มีปัญหาหลักจำแนกได้ดังนี้

1.1 ปัญหาเสียเวลาในการค้นหา ด้วยสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้เป็นหน่วยงานที่มีพื้นที่ใช้สอยค่อนข้างจำกัด อีกทั้งไม่มีห้องหรือพื้นที่สำหรับจัดเก็บวัสดุสำรองคลังที่เป็นสัดส่วน วัสดุสำรองคลังถูกจัดเก็บอยู่ตามที่ต่าง ๆ ของสถาบันฯ อย่างกระจัดกระจาย ไม่ว่าจะเป็นตามทางเดิน หน้าห้องทำงาน ใต้โต๊ะ ทำให้เจ้าหน้าที่พัสดุผู้ปฏิบัติงานเสียเวลาในการค้นหาวัสดุสำรองคลังค่อนข้างนาน

1.2 ปัญหาคั่นหารายการวัสดุไม่เจอ เนื่องจากการที่มีการจัดเก็บวัสดุสำรองคลังตามที่ตั้งต่าง ๆ ของสถาบันฯ อย่างกระจัดกระจาย ทำให้เสียเวลาค้นหา ทำให้เจ้าหน้าที่พัสดุ ผู้ปฏิบัติงานพบปัญหาในการหาวัสดุสำรองคลังไม่เจอ

1.3 ปัญหาวัสดุสำรองคลังสูญหาย จากการที่ไม่มีพื้นที่จัดเก็บที่ไม่เป็นสัดส่วน และพื้นที่จัดเก็บที่มืดซิด จนหลาย ๆ ครั้งทำให้เกิดการเข้าใจผิดของผู้ใช้งาน หยิบวัสดุสำรองคลังไปใช้โดยไม่ตั้งใจ เนื่องจากเข้าใจว่าเป็นวัสดุสำรองคลังที่สามารถนำไปใช้ได้ ทำให้เกิดปัญหาวัสดุสำรองคลังการสูญหาย

1.4 ปัญหาขาดความน่าเชื่อถือ เมื่อถึงเวลาตรวจนับพัสดุประจำปีงบประมาณ มีการตรวจนับพัสดุจากคณะกรรมการตรวจนับพัสดุ พบว่าเจ้าหน้าที่พัสดุที่เป็นวัสดุสำรองคลังไม่พบ เสียเวลาค้นหานาน ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ

1.5 ปัญหาวัสดุสำรองคลังล้นคลังจัดเก็บ วัสดุสำรองคลังบางประเภทความต้องการใช้งานไม่คงที่ ในบางปีงบประมาณก็มีความต้องการใช้งานมาก และในบางปีงบประมาณวัสดุสำรองคลังบางประเภทก็ไม่มีความต้องการใช้งานเลยแต่มีการสั่งซื้อมาสำรองในคลังวัสดุสำรองคลังเนื่องจากปีงบประมาณที่ผ่านมามีการใช้งานในปีงบประมาณถัดมาไม่มีการเบิกไปใช้งานเลย และไม่มีการใช้งานติดต่อกันหลายปีงบประมาณ และยังวัสดุสำรองคลังประเภทหมึกพิมพ์ที่ปริมาณการสั่งซื้อขึ้นอยู่กับครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ประเภทเครื่องพิมพ์ และเมื่อเจ้าหน้าที่พัสดุผู้ปฏิบัติงานมีการสั่งซื้อหมึกพิมพ์มาสำรองในคลังไว้ แต่เครื่องพิมพ์เกิดชำรุด มีการประเมินแล้วว่าหากเสียค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมไม่คุ้มค่า ทำให้หมึกพิมพ์ที่ทำการสั่งซื้อมาหมดความจำเป็นในการใช้งาน

1.6 ปัญหาวัสดุสำรองคลังขาดสต็อก วัสดุสำรองคลังบางประเภทความต้องการใช้งานไม่คงที่ ทำให้เจ้าหน้าที่พัสดุผู้ปฏิบัติงานไม่มีการสั่งซื้อวัสดุสำรองคลังเพิ่ม เพราะไม่สามารถประเมินความต้องการใช้งานได้

2. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง ด้วยเทคนิค ABC-FSN-HML Matrix

Analysis

ขั้นตอนนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ วิธีการคัดแยกประเภทของวัสดุสำรองคลังตามมูลค่า (ABC Analysis) วิธีการคัดแยกประเภทของวัสดุสำรองคลังตามอัตราการหมุนเวียนใช้งาน (FSN Analysis) และวิธีการคัดแยกประเภทของวัสดุสำรองคลังตามราคา (HML Analysis) ในการวิเคราะห์ส่วนนี้ ใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลรายงานการเคลื่อนไหวของวัสดุสำรองคลังตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554- 2562 ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากนั้นนำมาการคัดแยกข้อมูลเบื้องต้น ด้วยการวิเคราะห์หาผลรวมชุดข้อมูล การจัดหมวดหมู่ข้อมูล การจัดเรียงลำดับข้อมูลใหม่ และแสดงข้อมูลผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังนี้

2.1 ABC Analysis

ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการคัดแยกประเภทของวัสดุสำรองคลังตามมูลค่า โดยมีเกณฑ์การพิจารณา คือ กลุ่ม A กลุ่มที่มีมูลค่า 70-80 เปอร์เซ็นต์ของมูลค่าวัสดุสำรองคลังทั้งหมด และมีจำนวนวัสดุสำรองคลัง 10-20 เปอร์เซ็นต์ของวัสดุสำรองคลังทั้งหมด กลุ่ม B กลุ่มที่มีมูลค่า 15-20 เปอร์เซ็นต์ของมูลค่าวัสดุสำรองคลังทั้งหมด และมีจำนวนวัสดุสำรองคลัง 30-40 เปอร์เซ็นต์ของวัสดุสำรองคลังทั้งหมด และกลุ่ม C กลุ่มที่มีมูลค่า 5-10 เปอร์เซ็นต์ของมูลค่าวัสดุสำรองคลังทั้งหมด และมีจำนวนวัสดุสำรองคลัง 40-50 เปอร์เซ็นต์ของวัสดุสำรองคลังทั้งหมด

ตาราง 1 แสดงผลการจำแนกประเภทวัสดุสำรองคลังตามการวิเคราะห์แบบ ABC Analysis (N=302)

	(A) มีความสำคัญอย่างยิ่ง	(B) มีความสำคัญปานกลาง	(C) มีความสำคัญน้อย
จำนวน (รายการ)	38	39	225
ปริมาณ (ชิ้น)	29,380	8,776	12,300
มูลค่า (บาท)	2,282,055.27	284,869.54	255,235.52
ร้อยละของปริมาณ	58.23	17.39	24.38
ร้อยละของมูลค่า	80.86	10.09	9.04

จากตาราง 1 พบว่า วัสดุสำรองคลังในคลังจำนวนทั้งสิ้น 302 รายการ (50,456 ชิ้น) ส่วนใหญ่ พบว่า ในคลังวัสดุนั้นเป็นวัสดุสำรองคลังประเภทมีความสำคัญน้อย มีจำนวน 225 รายการ (12,300 ชิ้น) โดยมีมูลค่าเพียง ร้อยละ 9.04 ของวัสดุสำรองคลังคงคลัง และพบว่าวัสดุสำรองคลังประเภทที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง มีจำนวนเพียง 38 รายการ (29,380 ชิ้น) มีมูลค่าร้อยละ 80.86 ของวัสดุสำรองคลัง ส่วนที่เหลือคือวัสดุสำรองคลังประเภทที่มีความสำคัญปานกลาง มีจำนวน 39 รายการ (8,776 ชิ้น) มีมูลค่าร้อยละ 10.09 ของวัสดุสำรองคลัง

2.2 FSN Analysis

ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการตัดแยกประเภทของวัสดุสำรองคลังตามอัตราการหมุนเวียนใช้งาน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา คือ Fast-Moving (F) วัสดุสำรองคลังที่มีความต้องการใช้งานสูง มีการเบิกใช้ทุก ๆ 3 เดือน หรือน้อยกว่า Slow-Moving (S) วัสดุสำรองคลังที่มีความต้องการใช้งานปานกลาง มีการเบิกใช้ภายในระยะเวลา มากกว่า 3 เดือน แต่ไม่เกิน 12 เดือน และ Non-Moving (N) วัสดุสำรองคลังที่มีความต้องการใช้งานต่ำ ระยะเวลา มากกว่า 12 เดือนจึงจะมีการเบิกใช้

ตาราง 2 แสดงผลการจำแนกประเภทวัสดุสำรองคลังตามการวิเคราะห์แบบ FSN Analysis (N=302)

	Fast-Moving (F) อัตราการใช้งานสูง	Slow-Moving (S) อัตราการใช้งานปานกลาง	Non-Moving (N) อัตราการใช้งานต่ำ
จำนวน (รายการ)	13	131	158
อัตราการหมุนเวียนเฉลี่ย (ครั้ง/ปี)	17	3	0

จากตาราง 2 พบว่า วัสดุสำรองคลังมีจำนวนทั้งสิ้น 302 รายการ (50,456 ชิ้น) ส่วนใหญ่พบว่าเป็นวัสดุสำรองคลังที่มีอัตราการหมุนเวียนเพื่อใช้งานระดับต่ำ จำนวน 158 รายการ อัตราการหมุนเวียนใช้งานเฉลี่ย 0 ครั้งต่อปี รองลงมาเป็นวัสดุสำรองคลังที่มีอัตราการหมุนเวียนเพื่อใช้งานระดับปานกลาง จำนวน 131 รายการ อัตราการหมุนเวียนใช้งานเฉลี่ย 3 ครั้งต่อปี

2.3 HML Analysis

ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการตัดแยกประเภทของวัสดุสำรองคลังตามราคา พิจารณาตามเกณฑ์ คือ High (H) วัสดุสำรองคลังราคาแพง วัสดุสำรองคลังที่มีราคาสูงกว่า 1,000 บาท Medium (M) วัสดุสำรองคลังราคาปานกลาง วัสดุสำรองคลังที่มีราคามากกว่า 500 บาท แต่ไม่เกิน 1,000 บาท และ Low (L) วัสดุสำรองคลังที่มีราคาต่ำกว่า 500 บาท

ตาราง 3 แสดงผลการจำแนกประเภทวัสดุสำรองคลังตามการวิเคราะห์แบบ HML Analysis (N=302)

	High (H) ราคาแพง	Medium (M) ราคาปานกลาง	Low (L) ราคาถูก
จำนวน (รายการ)	28	12	262
ราคาเฉลี่ยพัสดุ (บาท)	3,383.23	748.07	100.26

จากตาราง 3 วัสดุสำรองคลังมีจำนวนทั้งสิ้น 302 รายการ (50,456 ชิ้น) ส่วนใหญ่พบว่าเป็นวัสดุสำรองคลังราคาถูกจำนวน 262 รายการ โดยมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 100.26 บาทต่อรายการ ส่วนที่เหลือเป็นวัสดุสำรองคลังราคาแพง 28 รายการ ราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 3,383.23 บาทต่อรายการ และวัสดุสำรองคลังราคาปานกลาง อีก 12 รายการ ราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 748.07 บาทต่อรายการ

2.4 ABC-FSN-HML Matrix Analysis

วัสดุสำรองคลังมีจำนวนทั้งสิ้น 302 รายการ (50,456 ชิ้น) สามารถวิเคราะห์ ABC-FSN-HML Analysis ในรูปแบบความสัมพันธ์แบบ Matrix ได้ดังต่อไปนี้

		ABC Analysis									
		A สำคัญอย่างยิ่ง 12.59%			B สำคัญปานกลาง 12.91%			C สำคัญน้อย 74.50%			
F S N A n a l y s i s	F หมูนเวียนใช้ งานสูง	1	-	5	-	-	3	-	-	4	4.30%
	S หมูนเวียนใช้ ปานกลาง	15	3	12	-	1	19	-	-	81	43.38%
	N หมูนเวียนใช้ งานต่ำ	2	-	-	5	2	9	5	6	129	52.32%
		H ราคา แพง	M ราคา ปาน กลาง	L ราคา ถูก	H ราคา แพง	M ราคา ปาน กลาง	L ราคา ถูก	H ราคา แพง	M ราคา ปาน กลาง	L ราคา ถูก	
HML Analysis											

ภาพ 3 ผลการวิเคราะห์แบบ ABC-FSN-HML Matrix Analysis

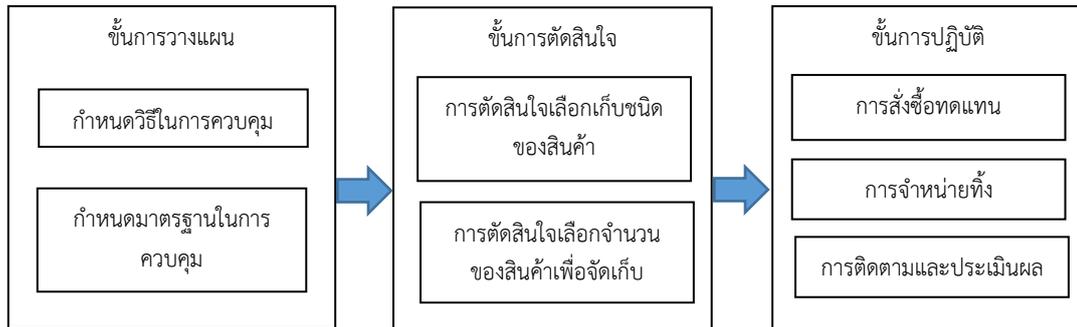
จากภาพ 3 ผลการวิเคราะห์แบบ ABC-FSN-HML Matrix Analysis สามารถอธิบายได้ว่าวัสดุสำรองคลังส่วนใหญ่ในคลังวัสดุสำรองคลังเป็นวัสดุสำรองคลังที่มีความสำคัญน้อย (กลุ่ม C) คิดเป็น 74.5% ของวัสดุสำรองคลังทั้งหมด กลุ่มวัสดุสำรองคลังเหล่านี้ ได้แก่ แผ่น DVD สเปรย์ทำความสะอาดคอมพิวเตอร์ น้ำยาลบคำผิด และวัสดุสำรองคลังส่วนใหญ่ในคลังยังเป็นวัสดุสำรองคลังที่มีการเบิกเพื่อหมูนเวียนใช้งานต่ำ (กลุ่ม N) อีกด้วย คิดเป็น 52.32% ของวัสดุสำรองคลังทั้งหมด ยกตัวอย่างวัสดุสำรองคลังกลุ่มนี้ได้แก่ แผ่น DVD-R หัว RJ45 ตัวผู้ หลอดไฟ T8LED18W แฟ้มเสนอลงนามขนาด 24x35cm(A4) ถังขยะพลาสติกกลมแบบเท้าเหยียบ น้ำหอมปรับอากาศชนิดเสียบปลั๊ก ถ่านเม็ดกระดุม ขนาด 1.5 V LR44PT/1B ที่ตัดซองจดหมาย Drum เครื่องโทรสารยี่ห้อ Brother DR-2255 และในกลุ่มวัสดุสำรองคลังที่มีการเบิกเพื่อหมูนเวียนใช้งานต่ำนี้ยังมีกลุ่ม CNH, CNM, CNL ซึ่งเป็นกลุ่มวัสดุสำรองคลังที่อยู่ในกลุ่มควรจำหน่ายออกจากคลัง (โซนสีแดง) ด้วยเหตุผลเป็นวัสดุสำรองคลังที่มีความสำคัญน้อยและมีการหมูนเวียนเพื่อใช้งานต่ำ จำนวนมากถึง 140 รายการ ซึ่งเป็นภาระของพื้นที่จัดเก็บในคลังวัสดุ อีกทั้งยังมีกลุ่มวัสดุสำรองคลังที่มีราคาแพงแต่ไม่ค่อยได้มีการเบิกหมูนเวียนเพื่อใช้งาน (ANH, BNH, CNH) จำนวนรวม 12 รายการ คิดเป็น 3.97% ของวัสดุสำรองคลังทั้งหมด

มีกลุ่มวัสดุสำรองคลังประเภทหมึกพิมพ์ที่จัดอยู่ในประเภทวัสดุสำรองคลังราคาแพง AFH ที่อยู่ในกลุ่มประเภทวัสดุสำรองคลังที่มีความสำคัญและเบิกหมูนเวียนใช้งานสูง จำนวน 1 รายการ คือ หมึกพิมพ์ HP LaserJet CE278A(P1566/P1606) วัสดุสำรองคลังราคาแพงรองลงมาเป็นกลุ่ม ASH มีการหมูนเวียนใช้งานปานกลาง จำนวน 15 รายการ ยกตัวอย่างเช่น หมึกพิมพ์ XEROX HI-CAP หมึกพิมพ์ HP COLOR LASERJET CF401A_C เป็นต้น ซึ่งหากพิจารณารายละเอียดย่อยแล้วพบว่าในกลุ่ม AS,BS (โซนสีเหลือง) จำนวนรวม 50 รายการ คิดเป็น 16.56% ของวัสดุสำรองคลังทั้งหมด ที่จะต้องได้รับการจัดลำดับความสำคัญใหม่ รวมถึงการปรับปรุงรูปแบบการจัดซื้อวัสดุสำรองคลังใหม่ด้วย

3. การออกแบบและพัฒนาคลังวัสดุให้มีประสิทธิภาพ

3.1 การออกแบบระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง

ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาในระบบบริหารวัสดุสำรองคลังของสถาบัน นวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล มาออกแบบระบบงานคลังวัสดุ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพ 4 ขั้นตอนการออกแบบระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง

3.2 การพัฒนาระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง

ในการพัฒนาระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ ABC-FSN-HML Matrix Analysis มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบและพัฒนาระบบบริหารวัสดุสำรองคลังให้มีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยได้พัฒนาระบบบริหารวัสดุสำรองคลังใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 4 แสดงผลการพัฒนาระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง

ระบบงาน	ก่อนการพัฒนา	สิ่งที่พัฒนาใหม่
ด้านการวางแผน	วางแผนการทำงานที่รับผิดชอบ ร่วมวางแผนการทำงานของหน่วยงานหรือโครงการ เพื่อให้ดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด	1. กำหนดวิธีในการควบคุม โดยกำหนดให้ทุกรายการวัสดุสำรองคลัง มีกลุ่มสัญลักษณ์ดังต่อไปนี้ 1.1 สัญลักษณ์บ่งบอกความสำคัญ A หมายถึง วัสดุสำรองคลังที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง B หมายถึง วัสดุสำรองคลังที่มีความสำคัญปานกลาง C หมายถึง วัสดุสำรองคลังที่มีความสำคัญน้อย 1.2 สัญลักษณ์บ่งบอกการใช้งาน F หมายถึง วัสดุสำรองคลังที่มีการหมุนเวียนใช้งานสูง S หมายถึง วัสดุสำรองคลังที่มีการหมุนเวียนใช้งานปานกลาง N หมายถึง วัสดุสำรองคลังที่มีการหมุนเวียนใช้งานต่ำ 1.3 สัญลักษณ์บ่งบอกราคา H หมายถึง วัสดุสำรองคลังที่มีราคาแพง M หมายถึง วัสดุสำรองคลังที่มีราคาปานกลาง L หมายถึง วัสดุสำรองคลังที่มีราคาถูก 2. กำหนดมาตรฐานในการควบคุม โดยการกำหนดสัดส่วนของพื้นที่คลังวัสดุ ดังนี้

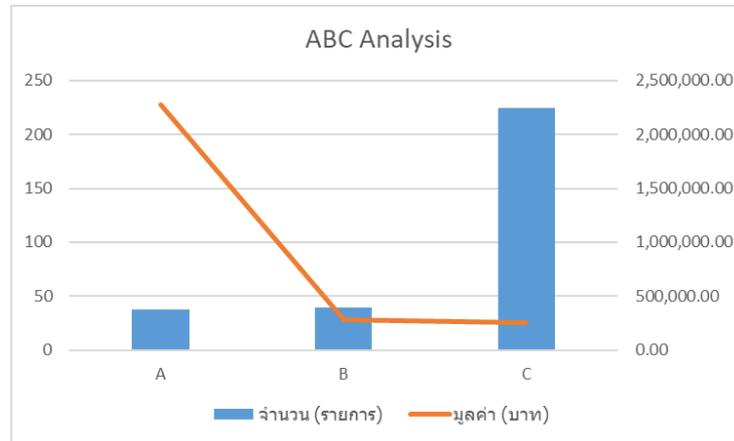
ตาราง 4 (ต่อ)

ระบบงาน	ก่อนการพัฒนา	สิ่งที่พัฒนาใหม่
ด้านการปฏิบัติการในการให้บริการ	จัดหา จัดซื้อ จัดจ้าง ตรวจสอบ เก็บรักษา ร่างสัญญาซื้อ สัญญาจ้าง ศึกษาค้นคว้า รายละเอียดต่าง ๆ ของพัสดุ เช่น คุณสมบัติ ราคา การเชื่อมราคา การสีกหรือ ประโยชน์ใช้สอย สมรรถภาพ ค่าบริการ อะไหล่ การบำรุงรักษา ความแข็งแรง ทนทาน เพื่อกำหนดมาตรฐาน และคุณภาพของพัสดุ วิเคราะห์และประเมินคุณภาพของพัสดุ เสนอความคิดเห็น เพื่อประกอบการตัดสินใจในการจัดหาพัสดุ จัดทำรายละเอียดบัญชี หรือทะเบียนคุมทรัพย์สินเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ การเก็บรักษาพัสดุ การเบิกจ่ายพัสดุ การโอนพัสดุ ภายในมหาวิทยาลัย การขอเปลี่ยนแปลงข้อมูลครุภัณฑ์ การรับบริจาคพัสดุ การตัดจำหน่ายพัสดุ ซ่อมแซมและดูแลรักษาพัสดุ ในครอบครองเพื่อให้มีสภาพที่พร้อมใช้งาน จำหน่ายพัสดุ เมื่อชำรุดหรือเสื่อมสภาพ หรือไม่จำเป็นในการใช้งาน ทางราชการอีกต่อไป เพื่อให้พัสดุเกิดประโยชน์ให้แก่ทางราชการได้มากที่สุด	2.1 50% ของคลังวัสดุ ซึ่งเป็นพื้นที่ด้านใน จะจัดไว้เพื่อจัดเก็บวัสดุสำรองคลังกลุ่ม S และกลุ่ม N ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการหมุนเวียนใช้งานปานกลางและหมุนเวียนใช้งานต่ำ 2.2 10% ของคลังวัสดุ ซึ่งเป็นพื้นที่ด้านหน้า จะจัดไว้สำหรับเก็บวัสดุสำรองคลังกลุ่ม F ซึ่งมีการหมุนเวียนใช้งานสูง 2.3 40% ของคลังวัสดุ เป็นพื้นที่สนับสนุนและทางเดินสำหรับผู้ปฏิบัติงาน กำหนดวิธีในการควบคุม โดย 1. วัสดุสำรองคลังกลุ่ม AF, BF, CF (โซนเขียว) จะต้องจัดเก็บในพื้นที่สะดวก ง่ายต่อการค้นหาได้ทันทีเมื่อมีการเบิกใช้งาน 2. วัสดุสำรองคลังกลุ่ม AS, BS, CS (โซนเหลือง) จะต้องจัดเก็บในพื้นที่ส่วนกลางของห้องคลังวัสดุ 3. วัสดุสำรองคลังกลุ่มที่มีความสำคัญและราคาแพงได้แก่ กลุ่ม AFH, ASH, ANH จะต้องได้รับการดูแลและใส่ใจเป็นพิเศษ 4. หมั่นตรวจคุณสมบัติ การสีกหรือ ประโยชน์ใช้สอย ของวัสดุสำรองคลังที่หมุนเวียนใช้งานต่ำ ได้แก่กลุ่ม CNH, CNM, CNL (โซนแดง) เพราะวัสดุสำรองคลังบางรายการอาจมีการเสื่อมสภาพการใช้งาน ไม่มีความจำเป็นเอาไว้ในคลังให้ดำเนินการตั้งคณะกรรมการตรวจนับพัสดุประจำปี ประเมินสภาพเพื่อจำหน่ายออกจากคลังวัสดุ 5. กำหนดจุดการสั่งซื้อของวัสดุสำรองคลังเพื่อให้สอดคล้องกับพื้นที่จัดเก็บและความต้องการใช้งาน กำหนดมาตรฐานในการควบคุม โดย 1. วัสดุสำรองคลังกลุ่ม H ราคาแพง ทุกรายการ ต้องตรวจสอบสภาพพร้อมใช้งาน ทุกๆ ไตรมาส หรือทุกๆ เดือน 2. วัสดุสำรองคลังกลุ่ม CNH, CNM, CNL (โซนแดง) ต้องพิจารณาให้มีความสำคัญใหม่ทุกๆ ไตรมาสเพื่อให้เกิดการเบิกนำไปใช้งาน หากพิจารณาแล้วว่าไม่มีความจำเป็นหรือเสื่อมสภาพให้ทำการจำหน่ายออก 1. หมั่นตรวจสอบจำนวนวัสดุสำรองคลังในรายการที่จัดอยู่ในกลุ่ม AF, BF, CF (โซนเขียว) เป็นประจำทุกๆ 1 เดือน เพราะเป็นวัสดุสำรองคลังที่หมุนเวียนใช้งานสูง จึงต้องมีสำรองในคลังเพื่อใช้งานทดแทนที่เพียงพอ

อภิปรายผล

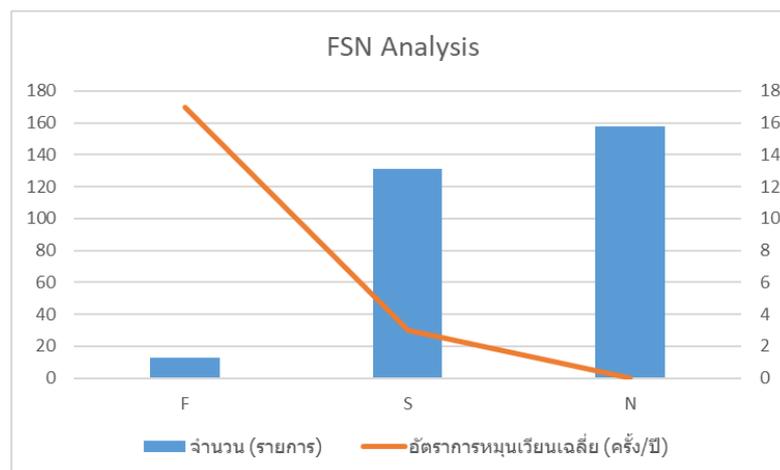
1. จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง ของสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิเคราะห์ที่ผ่านมาข้างต้น สามารถสรุปประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขได้ดังนี้

1.1 วัสดุสำรองคลังที่เก็บในคลังส่วนใหญ่พบว่าเป็นวัสดุสำรองคลังที่ประเภทมีความสำคัญน้อย (C) โดยมีมูลค่าเพียงร้อยละ 9.04 ของวัสดุสำรองคลังทั้งหมด และพบว่าวัสดุสำรองคลังประเภทที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง (A) มีมูลค่าร้อยละ 80.86 ของวัสดุสำรองคลังทั้งหมด ส่วนที่เหลือคือวัสดุสำรองคลังประเภทที่มีความสำคัญปานกลาง (B) มีมูลค่าร้อยละ 10.09 ของวัสดุสำรองคลังทั้งหมด ดังภาพ 5

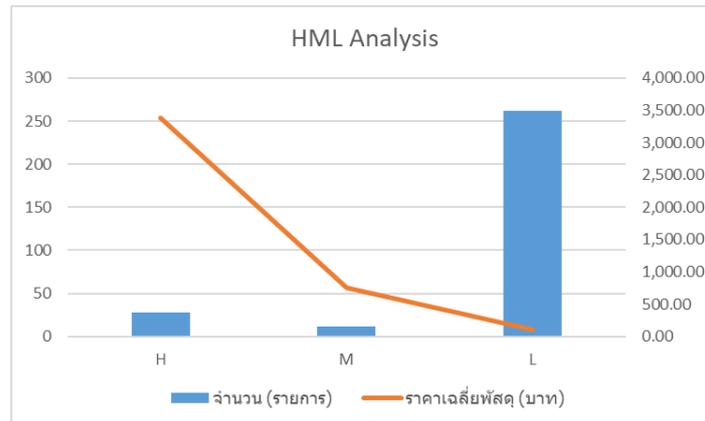
ภาพ 5 แผนภูมิแสดงผลการวิเคราะห์แบบ ABC Analysis

1.2 วัสดุสำรองคลังที่เก็บในคลังส่วนใหญ่พบว่าเป็นวัสดุสำรองคลังที่มีอัตราการหมุนเวียนเพื่อใช้งานระดับต่ำ (N) อัตราการหมุนเวียนใช้งานเฉลี่ย 0 ครั้งต่อปี รองลงมาเป็นวัสดุสำรองคลังที่มีอัตราการหมุนเวียนเพื่อใช้งานระดับปานกลาง (S) อัตราการหมุนเวียนใช้งานเฉลี่ย 3 ครั้งต่อปี ดังภาพ 6

ภาพ 6 แผนภูมิแสดงผลการวิเคราะห์แบบ FSN Analysis

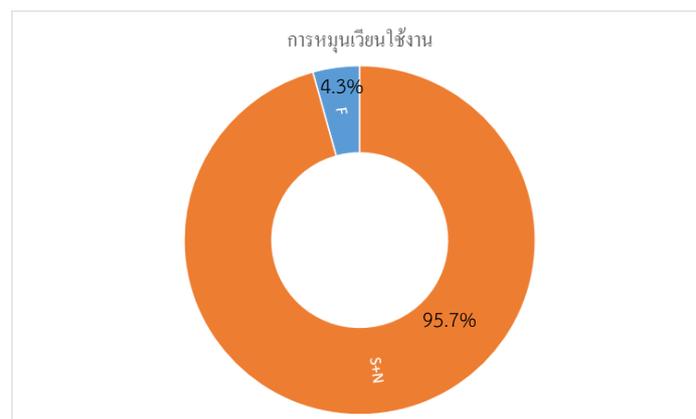
1.3 วัสดุสำรองคลังที่เก็บในคลังส่วนใหญ่พบว่า เป็นวัสดุสำรองคลังราคาถูก (L) ส่วนที่เหลือเป็นวัสดุสำรองคลังราคาแพง (H) และวัสดุสำรองคลังราคาปานกลาง (M) ดังภาพ 7

ภาพ 7 แผนภูมิแสดงผลการวิเคราะห์แบบ HML Analysis

2. ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นการออกแบบและพัฒนาการปรับปรุงระบบบริหารวัสดุสำรองคลัง เพื่อการพัฒนาการบริหารคลังวัสดุสำรองคลัง ดังนี้

2.1 วัสดุสำรองคลังส่วนใหญ่มีการเบิกหมุนเวียนในใช้งานต่ำและเบิกหมุนเวียนใช้งานปานกลาง (กลุ่ม S+N) โดยมีวัสดุสำรองคลังในคลังรวมกันคิดเป็น 95.7% ของวัสดุสำรองคลังทั้งหมด ดังภาพ 8

ภาพ 8 แผนภูมิแสดงผลการหมุนเวียนใช้งานวัสดุในคลังวัสดุ

กลุ่มวัสดุสำรองคลังที่เบิกหมุนเวียนใช้งานต่ำและปานกลาง (กลุ่ม S+N) ควรจะต้องมีการควบคุมปริมาณการสั่งซื้อที่ไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่มีความจำเป็นต้องจัดซื้อ และกลุ่มที่มีการเบิกหมุนเวียนใช้งานสูงจะต้องคอยควบคุมการสั่งซื้อวัสดุสำรองคลังให้เพียงพอต่อความต้องการอยู่เสมอ การแยกลำดับความสำคัญของวัสดุสำรองคลังออกเป็นกลุ่มจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานไม่ต้องคอยใส่ใจวัสดุสำรองคลังทุกรายการ ซึ่งทำให้เสียเวลาในการทำงานไปโดยเปล่าประโยชน์

2.2 การแยกกลุ่มวัสดุสำรองคลังที่เบิกหมุนเวียนใช้งานต่ำและปานกลาง (กลุ่ม S+N) ทำให้เห็นวปริมาณการสั่งซื้อวัสดุสำรองคลังในช่วงเวลาที่ผ่านมาเกินความต้องการใช้งานในแต่ละปี เป็นภาระพื้นที่จัดเก็บในคลัง และหากวัสดุสำรองคลังบางรายการมีอายุการใช้งาน การเสื่อมสภาพ คุณภาพของวัสดุสำรองคลังลดลง จะยังเป็นปัญหาในการเบิกใช้งานอีกด้วย

2.3 การจัดลำดับความสำคัญของวัสดุสำรองคลังโดยแยกเป็นประเภท A B และC ช่วยให้เกิดระบบการจัดการจัดเก็บวัสดุสำรองคลังในคลัง โดยวัสดุสำรองคลังที่มีความสำคัญมากมีมูลค่าสูงจะต้องดูแลจัดเก็บเป็นพิเศษไม่ให้เกิดความเสียหาย วัสดุสำรองคลังชนิดนี้จะต้องให้ความใส่ใจเป็นพิเศษ

ภาพ 9 คลังวัสดุสำรองคลังใหม่ของระบบบริหารคลังวัสดุสำรองคลัง
สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อวัสดุสำรองคลัง นโยบายด้านงานคลังพัสดุของสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรดำเนินการศึกษาปรับปรุงการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการงานพัสดุและการสร้างระบบบริหารและการจัดการวัสดุในคลังวัสดุ ในรูปแบบโปรแกรมแอปพลิเคชันโมบายแบบออนไลน์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการคลัง. (2560). *ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: กรมบัญชีกลาง.
- พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*, 134(ตอนที่24ก), 13-54.
- Bhadiyadra, A. (2018). ABC and HML Analysis for Material Management-Case Study of Commercial Building Project. *International Journal for Research in Applied Science and Engineering Technology*, 6, 2387-2390.
- Charles, G. P. (2002). Considerations in Order Picking Zone Configuration. *Journal of Operation and Production Management*, 22(7), 793-805.
- James, A. T. & Jerry, D. S. (1998). *The Warehouse Management Handbook. Second Edition*, Nottingham: Tompkins Press.
- Kubasakova, I., Poliakova, B. & Kobanova, J. (2015). ABC Analysis in the Manufacturing. *Applied Mechanics and Materials*, 803, 33-39.
- Palanisamy, M. & Ranganathan, R. (2017). Prioritized FSN Analysis of Inventory Management in Private and Hospital Pharmacy Followed by Questionnaire. *International Research Journal of Pharmacy*, 7(12), 104-113.
- Tompkins, & Smith. (1988). *The Warehouse Management Handbook North*. Carolina: Mcgraw-Hill.